

Sygn. akt I ACa 1364/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2015 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Wojciech Kościółek (spr.)
Sędziowie:	SSA Maria Kus-Trybek SSA Barbara Górczanowska
Protokolant:	st.sekr.sądowy Urszula Kłosińska

po rozpoznaniu w dniu 14 stycznia 2015 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa **I. B., S. B.**

przeciwko (...) **S.A. w W.**

o zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 17 czerwca 2014 r. sygn. akt I C 1201/10

- 1. zmienia punkt 2 zaskarżonego wyroku w ten sposób, że odstępuje od obciążania powodów kosztami procesu na rzecz strony pozwanej;**
- 2. oddala apelację w pozostałym zakresie;**
- 3. odstępuje od obciążania powodów kosztami postępowania apelacyjnego na rzecz strony pozwanej.**

Sygn. akt I A Ca 1364/14

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Krakowie oddalił powództwo powodów I. B. i S. B. o zapłatę kwoty 76 000 zł wraz z odsetkami z tytułu wynagrodzenia za bezumowne korzystanie przez pozwane (...) S.A. w W. z nieruchomości własności powodów na których pozwany usytuował podziemną infrastrukturę gazową. Nadto zasądził od powodów na rzecz pozwanego koszty procesu.

W uzasadnieniu orzeczenia wskazał na następujące okoliczności faktyczne;

powódka I. B. jest właścicielką działki o nr (...) o powierzchni 18 arów położonej w B. gm. Z., dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie Zamiejscowy VI Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w K. prowadzi księgę wieczystą o nr (...). Przedmiotową działkę powódka nabyła w dniu 11 sierpnia 1994 r. od Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa. Wcześniej działka ta była własnością Skarbu Państwa - Państwowego Funduszu Ziemi, która na mocy decyzji Wojewody (...) z 30.03.1993r. została przekazana Agencji Własności Rolnej Skarbu Państwa.

Powodowie są współwłaścicielami działki o nr (...) o powierzchni 94 ary położonej w B. gm. Z., dla której Sąd Rejonowy dla Krakowa – Krowodrzy w Krakowie Zamiejscowy VI Wydział Ksiąg Wieczystych z siedzibą w K. prowadzi księgę wieczystą o nr (...). Przedmiotową działkę powodowie nabyli w dniu 11 października 1990 r. od A. P..

W dniu zakupu powyższych działek powodowie nie wiedzieli o istnieniu linii gazowej pod powierzchnią ich ziemi. Informacja taka nie była zawarta w aktach notarialnych umowy sprzedaży ani na mapie i wyrysie z rejestru gruntów wydanych przez Urząd Gminy Z. z dnia 13 listopada 1990 r. W maju 2007 r. powodowie uzyskali po raz pierwszy informację, iż przez powyższe działki przebiega gazociąg DN 80, którego właścicielem jest pozwana spółka. W dniu 25 kwietnia 1979 r. została wydana przez Naczelnika Gminy Z. decyzja ,znak: (...)w oparciu o art. 35 i 36 ustawy z 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczenia nieruchomości (Dz. U. z 1974 r., nr 10, poz. 64 z późno zm.). Na jej podstawie zezwolono Zarządowi Autostrad w K. na wejście na części nieruchomości a w tym m. in. na działki nr (...) położonych na terenach g. kat. B., a należące do J. W. i A. P., celem przeprowadzenia robót związanych z przełożeniem gazociągu fi 80 mm w związku z realizacją autostrady K. – K., inwestycją szczególnie ważną dla gospodarki narodowej. W uzasadnieniu ww. decyzji wskazano, że za powstałe szkody spowodowane pracami związanymi z budową gazociągu zostanie wypłacone odszkodowanie na wniosek zainteresowanych po uprzednim oszacowaniu szkód przez biegłych rzeczoznawców. Wniosek o wydanie zezwolenia na przeprowadzenie na przedmiotowych działkach robót związanych z budową gazociągu w dniu 20 kwietnia 1979 r. złożył Zarząd Autostrad w Krakowie. Pismem z dnia 27 listopada 1979 r. Dział Wywłaszczeń poinformował, że uzyskano zezwolenie na wejście w teren pod przebudowę gazociągu fi 80 mm w B. na podstawie Decyzji Naczelnika Gminy Z. z dnia 24 kwietnia 1979 r. znak:(...), która jest do wglądu w D. Wywłaszczeń.

W ocenie Sądu Okręgowego powództwo jest bezzasadne, gdyż wskazana wyżej decyzja wydana na podstawie art. 35 ust.1 powołanej ustawy (zezwalająca na wejście w tym celu w teren) stanowi tytuł prawny dla przedsiębiorcy przesyłowego do stałego korzystania z wymienionej w tej decyzji nieruchomości (por. w tym zakresie np.: uchwała Sądu Najwyższego z dnia 20.01.2010 r., III CZP 116/09, OSNC-ZD 2010/3/92, Lex nr 537076;). Sprawia to, że brak podstaw do stwierdzenia aby korzystanie z nieruchomości powodów przez stronę pozwaną było bezprawne (art. 224 i 225 k.c.)

Apelacje od wyroku złożyli powodowie zaskarżając wyrok w części oddalającej powództwo co do zapłaty kwoty 20 992 zł wraz z ustawowymi odsetkami od wytoczenia powództwa w sprawie.

Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucili;

- naruszenie przepisów prawa procesowego i materialnego; a to:

* art. 129 § 2 w zw. z art. 244 § 1 k.p.c. przez błędną jego wykładnię polegającą na przyjęciu, że poświadczenie fotokopii dokumentu posiada walor dokumentu urzędowego;

* art.233 § 1 i 2 k.p.c. w zw. z art. 244 § 1 w zw. z art.248 k.p.c. poprzez uznanie przedłożonej kserokopii skanu decyzji administracyjnej jako wystarczającej podstawy dla wyrokowania w sprawie pomimo zarzutu powodów co do nieprawdziwości faktu istnienia takiej decyzji,

* art.231 k.p.c. poprzez jego bezpodstawne zastosowanie;

* art. 6 k.c. w zw. z art. 252 k.p.c. w zw. z art. 244 § 1 k.p.c. przez bezpodstawne obciążenie powodów obowiązkami wykazania określonych okoliczności faktycznych związanych z nieprawdziwością dokumentu w postaci;

* a nadto z ostrożności procesowej naruszenie art.102 k.p.c. przez jego niezastosowanie.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację zważył Sąd Apelacyjny co następuje;

Apelacja podlega oddaleniu co do istoty, jakkolwiek część jej zarzutów dotyczących naruszenia prawa procesowego przez Sąd I instancji zasługuje na uwzględnienie. W realiach ocenianej sprawy istotne było wyjaśnienie, czy w warunkach braku akt postępowania administracyjnego dotyczącego wydania opisanej w sprawie decyzji administracyjnej istniały podstawy prawne dla ustalenia jej treści a jeżeli tak, to w jakim trybie.

Stanowisko to wynika z normatywnego celu postępowania cywilnego, którym jest urzeczywistnianie (realizowanie) norm prawa materialnego w zakresie stosunków cywilnoprawnych oraz zaprowadzenie w zakresie tych stosunków prawnych stanu pewności prawa. Jego osiągnięcie jest możliwe w wyniku przeprowadzenia w prawidłowy sposób postępowania dowodowego, które ze swej istoty zwięzcza analiza zebranego materiału przy zachowaniu reguł określonych art. 233 k.p.c. dla dokonanych w sprawie ustaleń faktycznych.

Niewątpliwym nadużyciem strony pozwanej było przedłożenie do akt sprawy kserokopii dokumentu uwierzytelnionego w trybie art. 129 § 2 w zw. z art. 244 § 1 k.p.c. w warunkach świadomości, iż w dacie tej czynności oryginał dokumentu nie jest w posiadaniu tego albo innego podmiotu. Stwierdzenie tej okoliczności stanowi podstawę uznania naruszenia przez pozwanego zasad postępowania (art. 3 k.p.c.) i co więcej może stanowić podstawę odpowiedzialności korporacyjnej osoby reprezentującej interesy tej strony. Tym niemniej, zachowanie to, w warunkach wyjaśnienia w sprawie okoliczności związanych z faktami prowadzenia postępowania administracyjnego w sprawie zezwolenia na wejście przez określony podmiot na opisane w sprawie nieruchomości dla jego zagospodarowania ciągiem gazowniczym, stwarzało podstawę dla przeprowadzenia postępowania dowodowego z innego środka dowodowego - o jakim mowa w art.308 § 1 k.p.c., którym w realiach niniejszej sprawy był wydruk z elektronicznej bazy dokumentów strony pozwanej (z tzw. skanu) zawierający cyfrową odbitkę treści administracyjnej decyzji Naczelnika Gminy Z. znak (...) z dnia 25 kwietnia 1979r. o cechach zbieżnych z opisanymi w innych źródłowych dokumentach (opisanych w motywach zaskarżonego orzeczenia).

Upoważnienie dla takiego postępowania w sprawie wynika z faktu, że przepisy prawa administracyjnego (a zwłaszcza kodeksu postępowania administracyjnego) nie znają instytucji analogicznej do regulacji cywilnej, a związanej z odtworzeniem akt zagubionych albo zniszczonych. Stosownie do tych ostatnich przepisów przedmiotem odtworzenia mogą być tylko akta polskich organów sądowych, które zaginęły lub zostały zniszczone w całości, albo gdy stało się tak z ich częścią. A zatem, gdy środki prawne nie przewidują możliwości pozyskania oryginału dokumentu ze znanych źródeł administracyjnych (prowadzone przez Sąd I instancji poszukiwania oryginału dokumentu zakończyły się niepowodzeniem), a to w urzędzie gminy czy w archiwach państwowych, to tym samym, gdy sąd nie dysponuje innymi możliwościami, to jego powinnością było poddanie analizie treści wydruku skanu opisanej decyzji administracyjnej w zgodzie ze wskazanym przepisem art.308 k.p.c.. Sąd Apelacyjny dokonał tej czynności w ramach powinności określonej art. 382 k.p.c. związanej z uwzględnieniem całości materiału zebranego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. W ocenie Sądu Apelacyjnego – przedłożony wydruk elektronicznego skanu odpowiada swoją formą i treścią dokumentom administracyjnym wydawanym w latach 70-tych ubiegłego wieku. Zawiera też wszystkie cechy świadczące o jego całości i kompletności tak pod względem redakcyjnym jak graficznym. Na odbitce (z k.102 i 103 akt) nie ma śladów świadczących o ich przerobieniu i podrobieniu. Pieczęcie i odwzorowane podpisy nie wywołują wątpliwości, co do faktu ich umieszczenia. Z kolei jego faktyczne istnienie potwierdzają dalsze dokumenty ujawnione przez Sąd pierwszej instancji (pismo Zarządu Autostrad z 20 kwietnia 1979r. i informacja działu wyłączeń z 25 kwietnia 1979r.). Nie ma także podstaw dla uznania, by miejsce przechowywania elektronicznego skanu decyzji wywoływało wątpliwości, co do rzetelności odwzorowania elektronicznego pierwotnego dokumentu.

Wszystko to, w kontekście niewątpliwej okoliczności, jaką jest pierwotny charakter elektronicznej odбитki oryginału (w istocie odtwarzającej jego treść), daje podstawy do uznania, że dowód ów nie budzi wątpliwości co do swojej rzetelności i miarodajności dla ustalenia na jego podstawie treści decyzji administracyjnej oraz faktu stwierdzenia jej prawomocności. A zatem poczynione przez Sąd I instancji ustalenia faktyczne, co do treści decyzji administracyjnej, pomimo wadliwości przyjętego przez Sąd I instancji trybu tych ustaleń zasługują na aprobatę. Jako takie ustalenia te uznane zostały przez Sąd Apelacyjny za własne. Reasumując należy stwierdzić, że mimo naruszenia przez Sąd I instancji zasad postępowania dowodowego, naruszenie tych przepisów nie ma wpływu na treść wydanego w sprawie orzeczenia. Postępowanie dowodowe łączy się z koniecznością przeprowadzenia określonych prawem czynności, których zakończeniem przyjęcie określonego stanu faktycznego. Podstawę faktyczną wyroku w sprawach cywilnych stanowią natomiast ustalenia faktyczne dokonane przez sąd (art. 316 k.p.c.), a nie również materiał faktyczny i związane z nim operacje logiczne i psychologiczne, mające zasadniczo charakter analityczny i dotyczące postępowania dowodowego i oceny dowodów. Tylko ustalenia faktyczne, które w relacji do zgromadzonego materiału dowodowego odtwarzają minioną rzeczywistość zasługują na utworzenie faktycznej podstawy wyrokowania. W tym kontekście i wbrew zarzutom apelacji, skoro po przeprowadzeniu właściwych oględzin dołączonego do akt skanu decyzji administracyjnej oraz skonfrontowaniu jej treści z innymi dowodami istniały podstawy dla ustalenia treści decyzji administracyjnej, która wyklucza zasadność roszczenia powodów, to i zarzuty apelacji nie mogą odnieść postulowanego w nich rezultatu. W tym też kontekście prowadzenie rozważań co do pozostałych zarzutów apelacji nie jest celowe (art.231 czy art. 252 k.p.c. w zw. z art. 244 § 1 k.p.c. oraz art. 6 k.c.). Nie budzi bowiem wątpliwości ustalona w sprawie treść dokumentu urzędowego w postaci decyzji administracyjnej z 25 kwietnia 1979 r. , która została wydana przez Naczelnika Gminy Z. decyzja ,znak: (...)w oparciu o art. 35 i 36 ustawy z 12 marca 1958 r. o zasadach i trybie wywłaszczania nieruchomości, jak i fakt jej oddziaływania na prawa poprzedników prawnych powodów, a w konsekwencji także względem powodów.

W ocenie Sądu Apelacyjnego – przepis art. 102 k.p.c. ustanawia zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu. Jako taki jest rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień, wymagającym do swego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Nie konkretyzuje on pojęcia wypadków szczególnie uzasadnionych, pozostawia ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. m.in. postanowienie SN z dnia 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, LEX nr 7366). Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania dyspozycji omawianego przepisu zaliczyć można i te które związane z samym przebiegiem postępowania. W tym kontekście ponownie stwierdzić należy, że czynności podjęte przez pełnomocnika procesowego pozwanej, pomimo prawnej możliwości ich przeprowadzenia we właściwy sposób, wyrażone zostały w sposób deformujący przebieg postępowania (porównaj wcześniejsze uwagi z dołączoną do akt kserokopią decyzji k.67-68 akt) . To nadużycie prawa ze strony osoby uprzywilejowanej ustawą do uwierzytelniania kserokopii dokumentów stanowi bowiem wykroczenie przeciwko obowiązkom radcy prawnego, a z którego czynnością ze swej natury łączy się ma zaufanie co do rzetelności. W ocenie Sądu Apelacyjnego - za sprzeczne z zasadą słuszności wyrażoną w art. 102 k.p.c. uznać należy zatem żądanie zapłaty kosztów procesu i kosztów postępowania apelacyjnego zgłoszone przez stronę wygrywającą, która swoim niesumiennym i niewłaściwym postępowaniem doprowadziła do zainicjowania procesu i powstania kosztów związanych z jego prowadzeniem przed obu instancjami sądowymi. Akcesoryjność rozstrzygnięcia o kosztach procesu stwarzała także podstawę dla takiego rozstrzygnięcia w ramach niniejszego postępowania, skoro się zważy, że zakresem postępowania apelacyjnego objęte były wszystkie procesowe kwestie związane z ustaleniem treści decyzji na podstawie innego niż dokument urzędowy środka dowodowego.

Mając to wszystko na uwadze orzekł Sąd Apelacyjny jak w wyroku na podstawie wskazanych przepisów oraz art. 385 k.p.c.